

Uvod

Prvi rezidencijalni centar za međunarodne književne prevodioce Europäisches Übersetzer-Kollegium (EÜK) u Štralenu, malom gradu u Nemačkoj, osnovala su dva prevodioca 1978. godine. Centar može ugostiti do 29 prevodilaca istovremeno, omogućavajući im da se usredsrede na svoj posao u ruralnom okruženju i olakšavajući razmenu između kolega iz celog sveta. Atmosfera i uspeh ove kuće i dalje inspirišu druge zemlje da i one usvoje ovaj koncept.

Nekoliko prevodilačkih centara udružilo se 2000. godine i formiralo Réseau Européen des Centres Internationaux de Traducteurs littéraires (RECIT), Evropsku mrežu centara za književno prevođenje.

Danas mreža obuhvata 141 evropski centar za književno prevođenje u 13 zemalja. Nedavno su osnovani mnogi novi prevodilački centri, posebno u jugoistočnoj Evropi, a njihovi koncepti su raznovrsni. Organizacija domaćina rezidencijalnih programa u gradovima često deluje i kao književni agent. Ona povezuje rezidente sa kolegama književnim prevodiocima, autorima i izdavačima izvornog jezika i doprinosi promociji književnosti te zemlje.

Za sada ne postoji sveobuhvatan pregled postojećih rezidencijalnih centara ili programa za književne prevodioce u Evropi. Uglavnom su odgovarajuća udruženja prevodilaca ta koja sprovode istraživanja i informišu o postojećim programima. U nekim zemljama baze podataka i internet portali redovno pružaju informacije o otvorenim pozivima. Nemačka platforma Literaturport (www.literaturport.de), na primer, periodično objavljuje otvorene pozive za autore i književne prevodioce iz zemalja nemačkog govornog područja.

Organizacije kao što su TransArtists (www.transartists.org) i ResArtists (www.resartis.org) pokušavaju da objedine sve globalno dostupne rezidencijalne programe za umetnike i informišu o mogućnostima za boravak u centrima za različite umetnosti. Njihove baze podataka nude širok pregled rezidencijalnih centara u oblasti književnosti, ali ne dozvoljavaju filtriranje mogućnosti posebno za književne prevodioce.

Da bi se rešili gore opisani nedostaci, projekat RECIT-a Prevod u pokretu (Translation in Motion) koji finansira EU naručio je mapiranje centara za književno prevođenje širom Evrope, uključujući onlajn bazu podataka i studiju. Ovom se studijom želi dopuniti baza podataka tako

što će se klasifikovati prikupljeni programi i dati širi kontekst o tome zašto i kako ovi programi podržavaju književne prevodioce.

Nadamo se da će studija prikazati različite organizacione modele, kao i modele finansiranja i da će inspirisati druge organizacije, kreatore politika i kulturne aktiviste.

Studija dalje:

- opisuje motive prevodilaca da se prijave za rezidenciju i navodi primere;
- daje detaljan opis četiri organizacije koje redovno nude rezidencije za književne prevodioce;
- nudi dve priče o osnivanju koje opisuju motivaciju i izazove osnivanja rezidencijalnog centra, prvobitno objavljene u e-magazinu CEATL Counterpoint.

Sažetak

Nadamo se da će studija prikazati različite organizacione modele, kao i modele finansiranja i da će inspirisati druge organizacije, kreatore politika i kulturne aktiviste.

Književni prevodioci u Evropi trenutno imaju na raspolaganju niz različitih centara. Istraživanje rezidencijalnih centara i evaluacija različitih rezidencijalnih programa u okviru studije pokazuju da u zavisnosti od kombinacije jezika postoji više ili manje mogućnosti na međunarodnom nivou.

Tipologija predstavljena u četvrtom poglavlju može pomoći književnim prevodiocima da definišu svoja očekivanja i ciljeve boravka. Da li je njihov cilj isključivo rad na tekstu i kolegijalna razmena sa drugim prevodiocima? Možda osećaju potrebu da osveže i svoje jezičke veštine i da ponovo steknu bolji osećaj za kulturu i zemlju jezika koje prevode? Da li žele da uspostave nove kontakte na književnom polju za buduće projekte ili u drugim umetničkim oblastima?

Tradicionalni prevodilački centri sa pansionima u ruralnijim oblastima mogu olakšati povezivanje s kolegama prevodiocima s kojima se deli isti prostor tokom određenog vremena. Rezidencijalni programi koji se nalaze u centru grada pružaju raznovrsniju kulturnu ponudu koja ima svoje prednosti u zavisnosti od potreba prevodioca. Troškovi i mogućnosti finansiranja boravka takođe imaju svoju ulogu za prevodioce. Za neke je preduslov potpuno ili barem delimično finansiranje boravka.

Tipologija pomaže kulturnim organizacijama jer ih usmerava u uspostavljanju novog rezidencijalnog programa. Studije slučaja i priče o osnivanju pokazuju da je većina inicijativa za boravak prevodilaca potekla od samih prevodilaca ili pisaca. Tradicionalni prevodilački centri oslanjaju se na finansijsku podršku javnih institucija. Istraživanje je pokazalo da se novoosnovani rezidencijalni centri često organizuju u saradnji sa drugim međunarodnim institucijama. Udruženje KROKODIL služi kao primer rezidencijalnog programa koji se projektno finansira. Transnacionalne projektne saradnje kao što je projekat „Translation in Motion” otvaraju nove mogućnosti finansiranja programa. Projekat nudi prevodilačke rezidencije za književne prevodioce koji prevode s jezika Zapadnog Balkana i na njih u devet centara širom Evrope. Regionalne mreže koje omogućavaju prekograničnu razmenu i promociju vidljivosti susednih zemalja postaju sve značajnije (npr. Međunarodni višegradski fond koji povezuje književne prevodioce Češke, Mađarske, Poljske i Slovačke).

Onlajn baza podataka o rezidencijama dostupna na www.re-cit.org odražava trenutno stanje dostupnih rezidencijalnih centara i programa. Da bi ostala relevantna u budućnosti, ova baza podataka će se redovno pregledati i ažurirati. Ovo je neophodno pošto većina organizacija domaćina zavisi od javnog i projektnog finansiranja koje može biti podložno promenama. Ako želite da vaš rezidencijalni centar bude uvršten u bazu podataka, molimo vas da nas kontaktirate na adrese e-pošte navedene na veb stranici.